

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

ДЕПАРТАМЕНТ ОСВІТИ І НАУКИ ВІННИЦЬКОЇ ОБЛДЕРЖАДМІНІСТРАЦІЇ

ДЕПАРТАМЕНТ ОСВІТИ ВІННИЦЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ

ВІННИЦЬКИЙ МІСЬКИЙ ПАЛАЦ ДІТЕЙ ТА ЮНАЦТВА
ІМЕНІ ЛЯЛІ РАТУШНОЇ

ПОГОДЖЕНО

Протокол засідання
науково-методичної ради
Вінницького обласного
інституту післядипломної освіти
педагогічних працівників

16 грудня 2013 № 8

ЗАТВЕРДЖЕНО

Наказом директора Департаменту
освіти і науки Вінницької
облдержадміністрації

16 грудня 2013 № 245

ПОГОДЖЕНО

Протокол засідання
науково-методичної ради ММК
департаменту освіти
Вінницької міської ради

18 листопада 2013 № 3

Театральна студія «Мельпомена»

Навчальна програма
для гуртка художньо-естетичного напрямку позашкільної освіти

6 років навчання

м. Вінниця – 2013

Пояснювальна записка

Дана програма створена на основі програм з позашкільної освіти художньо – естетичного напрямку, які рекомендовано Міністерством освіти і науки від 18.07.2007 року, випуск №1, Київ, « Грамота», 2008; обговорена та схвалена методичною радою Вінницького міського палацу дітей та юнацтва ім. Лялі Ратушної (протокол №2 від 22. 10. 2013 року).

Одним із найважливіших засобів розвитку творчої активності дитини є театральна діяльність. Саме вона створює умови для спільних переживань, виявляє інтерес до органічної, природної активності дітей при створенні театральних спектаклів, підсилює образно – емоційне сприйняття мистецтва і всього навколишнього світу, сприяє інтелектуальному розвитку дитини і самовираженню в цілому.

Виразні засоби театру за всі часи існування майже не змінились. Це – сценічна площадка і актори, слово, рух, музика, пластика, ритм, тощо. Але сучасне театральне мистецтво стає все складнішим і чуттєвішим. Воно потребує широти поглядів, великих професійних і суспільних знань, розуміння особливостей різних видів мистецтва.

Театр – це світ мистецтва, який духовно збагачує людину, допомагає глибше пізнати красу навколишнього світу. Це синтез багатьох мистецтв, тому в самодіяльному театрі є можливість виявити і розвинути різні сторони творчих здібностей і нахилів вихованців, сприяти їхньому розвитку.

Основна мета програми - ознайомлення, вивчення й оволодіння елементами акторської майстерності, сценічної мови і культури; розвиток фантазії та уяви, творчих і музичних здібностей; створення можливостей для самовираження вихованців; виховання естетично розвиненої особистості; допомога молоді у виборі майбутнього життєвого шляху.

Театральна студія ставить перед собою **наступні завдання** :

1. надання вихованцям знань, умінь та навичок з театального мистецтва загалом;
2. розвиток у дітей образного мислення, емоційної виразності; спостережливості і пам'яті; уяви і фантазії; гарної дикції; ритмічності, здатності до виразного руху; музичних здібностей; навичок міжособистісного спілкування;
3. виховання у дітей гуманістичних, загальнолюдських цінностей засобами театального мистецтва.

Заняття в театральній студії можуть допомогти вихованцям у виборі професії. І не обов'язково , щоб це була професія актора. Важливо, що вони навчаться бачити прекрасне в мистецтві, у житті, відчувати радість від пізнання і спілкування з прекрасним.

У студії передбачається комплексне вивчення **чотирьох основних дисциплін**: акторської майстерності, сценічної мови, сценічного руху та вокалу.

Акторська майстерність

Акторська майстерність є насамперед роботою над собою, а це, як відомо, найскладніша робота, з якою тільки має справу людина. На цих заняттях вихованці оволодівають різними типами поведінки, вчать свідомо обирати й виконувати потрібні дії для досягнення мети , нести за них відповідальність, свідомо керувати своїм психічним , емоційним та фізичним станом.

Сценічна мова

Навчаючись у студії, діти перш за все оволодівають уміннями та навичками художнього читання. Читаючи літературний твір, обраний для втілення на сцені, вони ознайомлюються з мистецтвом слова, уявляють відповідні картини дійсності. Також вони вчать спілкуванню.

Адже майстерність актора по – справжньому розкривається у вмінні спілкуватися в образі і з образами за певних обставин.

Сценічний рух

Як на ненастроєному інструменті неможливо передати всю красу музики, так і «ненастроєним» тілом не передати всі тонкощі людських переживань. Заняття сценічним рухом сприяють удосконаленню психофізичного апарата актора, розвитку акторської виразності; розвивають моторну пам'ять, ритмічність, гнучкість, витривалість, координацію рухів, уміння розкривати образ за допомогою пластичного руху.

Вокал

Заняття з цієї дисципліни вводять дітей у світ великого музичного мистецтва, навчають їх розуміти музику і насолоджуватися нею. Незалежно від вокальних даних вихованця, цей предмет має навчити його володіти голосом, розуміти зміст вокальних творів і доносити його до слухачів. Вокальне виховання підвищує музичну культуру дітей, розвиває їхні музичні дані (слух, чуття ритму, тембру, музичну пам'ять.)

Програма театральної студії передбачає три рівні підготовки: початковий , основний та вищий і розрахована на дітей від 6 до 18 років.

Тривалість навчання :

початковий рівень : 1 - 2 роки;

основний рівень: 1 - 2 роки;

вищий рівень: 1 - 2 роки .

Звісно, краще починати роботу з дітьми молодшого віку, так як вони здатні розуміти і розрізнити види і жанри мистецтва, легко вчаться логічно мислити. У молодшому віці фізичний і емоційний стан дитини швидко та помітно змінюється, а довготривалі багаторічні заняття роблять з них справжніх палких шанувальників театру.

Оптимальний час для одного заняття – 2 академічних години без перерви.

Отож, завданням **початкового рівня** навчання є виявлення та загальний розвиток творчих здібностей і обдарувань гуртківців, прищеплення інтересу до творчої діяльності , адаптація вихованців до позашкільної життєдіяльності і до роботи в театральному гуртку, а також підготовка дітей до різноманітних видів діяльності.

На **основному рівні** відбувається розвиток стійкого інтересу до творчої театральної діяльності; набуття необхідних умінь та навичок з акторської майстерності, хореографії, вокалу, сценічної мови.

Вищий рівень навчання об'єднує найбільш здібних та обдарованих вихованців задля їх розвитку та підтримки, задоволення потреб у допрофесійній підготовці. Велика увага на цьому рівні приділяється активній театральній та концертній практиці, а також індивідуальній роботі, вживаються заходи до заохочення вихованців, які є переможцями міських, обласних та всеукраїнських конкурсів та фестивалів.

Форма проведення занять

Заняття ведуться доступно для дітей мовою. Під час занять широко використовуються різноманітні ігри, тренінги, вправи. Практичні заняття непомітно переплітаються з теоретичними. Під час занять проводяться 10 – хвилинні бесіди про культуру, мистецтво, видатних акторів сучасності. Проводяться творчі покази, на яких учні демонструють свої роботи (етюди одиночні, парні, масові, пародії, інсценізації та ін.). Також проводяться теоретичні заняття. Головне – створюється творча атмосфера, де розвивається дитина.

- Гра є природною для дітей молодшого шкільного віку, тому в програму включені ігри на розвиток координації, міміки, пам'яті, уваги, музичні ігри.
- Діти молодшого шкільного віку тільки починають опановувати свій мовний апарат, у цьому віці часто зустрічаються дефекти мови, тому до програми включені ігри для розвитку мови (з посиленням логопедичним навантаженням). Пропонуються також спеціальні вправи та ігри на ритмічне або співуче промовляння текстів.
- Дітям цього віку властива швидка втомлюваність і гіперактивність, або навпаки – пасивність і втрата уваги. Тому програмою передбачені вправи на виконання психогімнастичних завдань для релаксації.
- Поряд із запропонованими формами роботи надзвичайно важливим для майбутнього актора є розвиток пластики й загального почуття ритму, тому в програму бажано включити вивчення основних рухів, танців через ігрове виконання.

Форми контролю й оцінки знань: виконання певних практичних завдань; підсумкові заняття, які передбачають демонстрацію учнями набутих знань (вистава, концерт, конкурс).

Прогнозований результат початкового рівня навчання

Початковий рівень навчання

На заняттях з дітьми початкового рівня особлива увага приділяється роботі над етюдами, що привчає юних акторів діяти правдиво, логічно обґрунтовано і сценічно виразно.

Учні отримують основні навички танцювальних елементів, позицій та рухів класичного танцю та вправ на фізичний розвиток; вивчають «абетку» музичного руху.

На цьому етапі навчання відбувається формування у дітей найважливіших навичок співу: м'якої атаки звука, правильного співацького дихання, чіткої дикції; музичні ігри, слухання музики збагачують музичний досвід дітей.

Діти демонструють отримані навички з кожної дисципліни на відкритих заняттях; беруть участь у концертах; показують етюди; виступають з невеличкими поетичними творами. Наприкінці навчального року група першого року навчання показує виставу тривалістю 15 хвилин, до якої при потребі залучаються діти старших груп у якості акторів або помічників режисера.

Важливим на цьому етапі також є згуртування дітей, оволодіння навичками міжособистісного спілкування, створення позитивного психологічного клімату в колективі.

Наприкінці першого та другого року навчання гуртківці матимуть такі вміння та навички:

- відчуття ритму;
- відчуття необхідної інтонації;
- м'язове розкріпачення;
- визначення емоційного стану людини;
- імітування характерних рухів тварин;
- виконання голосової розминки, вміння правильно вимовляти скоромовки;
- чисту вимову, уміння подавати матеріал з різною швидкістю;
- володіння трьома рівнями уваги;
- робота у запропонованих обставинах;
- поєднання літературного матеріалу з мімікою та жестами;
- самостійне створення невеликих етюдів.

Прогнозований результат основного рівня навчання

Основний рівень навчання

Вихованці основного рівня навчання продовжують удосконалювати свою майстерність з кожної дисципліни, починають поглиблено вивчати теоретичні основи всіх предметів; беруть участь у концертах та заходах ВМПДЮ, демонструють навички індивідуального та групового читання віршованих та прозових творів; створюють хореографічні мініатюри, концертні номери, беруть участь у масових сценах вистав основного репертуару.

Вихованці продовжують оволодівати основами класичного танцю та розпочинають вивчення елементів народного танцю, відбувається ускладнення вправ на розвиток координації, чуття ритму, пластики. Діти готують танці до вистав, хореографічні номери.

На заняттях з вокалу починається підготовка до двоголосного співу (пісні з акомпанементом, що не дублює мелодію); гуртківці основного рівня навчання засвоюють ритмічне двоголосся, створюючи темброво – ритмічний супровід; вводяться канони, елементи двоголосся; відбувається ускладнення музично – ритмічних рухів, починається ознайомлення з характером, емоційним змістом музичних творів , засобами музичної виразності. Також вихованці накопичують досвід сприймання музичних образів у їхньому взаємозв'язку.

Велика увага приділяється роботі над підтриманням діючого репертуару. Вихованці допомагають у роботі з молодшою групою в організаційних та творчих питаннях; беруть участь у складанні сценаріїв вистав та інших масових заходів.

Головним досягненням дітей цього рівня навчання є створення вистави до 20 хвилин із сольними та масовими вокальними номерами та хореографічними характеристиками персонажів або ж вистави з прозовим текстом.

Продовжується виховна робота по налагодженню міжособистісних стосунків. Діти основного рівня навчання починають брати участь у театральному самоврядуванні у якості помічників старших дітей.

Діти основного рівня навчання починають брати участь у театральному самоврядуванні у якості помічників старших дітей.

Мета і завдання третього року навчання – закріпити та розширити знання та навички з основних дисциплін. Підсумками цього року мають стати:

- уміння володіти сценічною увагою;
- чітка дикція;
- володіння своїм тілом, певною постановкою корпусу;
- здатність виконувати основні танцювальні рухи;
- уміння самостійно працювати з текстом;
- уміння самостійно працювати над роллю.

Наприкінці четвертого року навчання вихованці опановують:

- основи акторської майстерності;
- уміння читати монологи;
- відчуття партнера, вміння працювати в акторському ансамблі;
- уміння самостійно створювати мізансцени;
- уміння імпровізувати на задану тему;
- уміння створити яскраву пародію;
- навички створення сценаріїв і сценічних планів.

Робота з старшокласниками теж потребує великої кількості часу, педагогічних знань, витрат розумової праці на підготовку і проведення занять.

Оптимальний час для одного заняття – 3 академічних години без перерви, так як перерва „охолоджує” вихованців, що призводить до зниження творчої активності і низької продуктивності праці.

Прогнозований результат вищого рівня навчання

Вищий рівень навчання

Вихованці вищого рівня навчання працюють над підтриманням діючого репертуару, готують нову драматичну виставу; допомагають педагогам у роботі з молодшими дітьми в організаційних та творчих питаннях; виконують обов'язки костюмера, гримера, освітлювача, помічника та асистента режисера. Кмітливість, самостійність, почуття відповідальності, що розвиваються в таких умовах, надзвичайно цінні людські якості, необхідні для гармонійного розвитку особистості.

На заняттях зі сценічного руху відбувається підвищення виконавської майстерності гуртківців, ознайомлення з теоретичними основами театральної хореографії, створення хореографічних композицій, сольних номерів, сучасних, класичних, народних, характерних танців.

Продовжується робота над удосконаленням мови як засобу сценічного спілкування, підвищуються навички художнього читання. Діти пробують свої сили у якості ведучих масових заходів, пізнають основи сценарної майстерності.

Вихованці вищого рівня навчання виконують пісні, які мають виразний другий голос; накопичують досвід сприймання характерних особливостей народної й композиторської музики свого народу, певних спільних і відмінних рис у музиці народів світу.

Діти активно беруть участь у концертах, конкурсах, фестивалях.

Для репетицій вистав або концертних номерів, у яких зайняті діти різних вікових груп або весь склад театральної студії, один раз на тиждень проводиться зведена репетиція.

Тривалість зведеної репетиції – 2 - 4 години.

Для роботи з обдарованими дітьми, виконавцями головних ролей, ведучими, читцями може використовуватися індивідуальна форма занять.

Мета і завдання п'ятого і шостого років навчання – розширити знання та навички з основних дисциплін. Підсумками навчання мають стати:

- робота над підтриманням діючого репертуару;
- допомога у роботі з молодшою групою в організаційних та творчих питаннях;
- участь у складанні сценаріїв вистав та інших масових заходів;
- уміння самостійно працювати з текстом.

Після закінчення п'ятого – шостого років навчання гуртківці продовжують практичне закріплення набутих вмінь та навичок.

